

Natuurtoetsing ON8464 uitbreiding hellingloods te

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het
Natuurnetwerk Nederland

projectnummer 431764
definitief
5 maart 2018

Natuurtoetsing ON8464 uitbreiding hellingloods te Deest

Toetsing aan de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland

projectnummer 431764

definitief
5 maart 2018

Auteurs

L.C. Smitskamp
C. Schellingen

Opdrachtgever

Ravestein BV
Waalbandijk 11
6653 KD Deest

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
5/3/18	definitief	M.L. Braad	W.A. Matla

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel en onderzoeksvragen	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.3	Gebiedsbescherming	4
2.3.1	Natura 2000	4
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	4
3	Beschrijving voornemen en plangebied	6
3.1	Projectvoornemen	6
3.1.1	Werkzaamheden	6
3.2	Gebiedsbeschrijving	7
4	Toets gebiedsbescherming Wnb	9
4.1	Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000	9
4.2	Natura 2000-gebied Rijntakken	11
4.3	Beoordeling effecten op Natura 2000	15
4.3.1	Relevante storingsfactoren en relevante natuurwaarden	15
4.3.2	Beoordeling storingsfactoren	16
4.3.3	Cumulatie	20
4.4	Conclusie toetsing Natura 2000	20
5	Gebiedsbescherming: Gelders Natuurnetwerk	21
5.1	Algemeen	21
5.2	Ligging voornemen t.o.v. GNN	21
5.3	Beoordeling Gelders Natuurnetwerk	23
5.3.1	Afwegingskader	23
5.3.2	Beoordeling	23
5.3.3	Voorleggen bevoegd gezag	24
5.4	Conclusie toetsing Gelders Natuurnetwerk	24
6	Toetsing soortbescherming	26
6.1	Algemeen	26
6.2	Aanwezige beschermde soorten	26
6.2.1	Bureaustudie	26
6.2.2	Terreinbezoek	27
6.2.3	Samenvatting beschermde soorten	30

6.3	Effectbeoordeling soorten	30
6.3.1	Vogels	30
6.4	Conclusie soortbescherming	31

7 Conclusies en advies 32

7.1	Natura 2000 (Wet natuurbescherming)	32
7.2	Natuurnetwerk Nederland	32
7.3	Soortenbescherming (Wet natuurbescherming)	33

8 Bronnen 34

Bijlagen

35

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Bijlage 2: Definitie storingsfactoren

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ravestein Beheer B.V. is voornemens om de komende jaren de hellingloods van het bedrijf uit te breiden naar de oostzijde van de scheepswerf. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt de bestaande lashedal geamoveerd. Voor het slopen van de oude lashedal, welke haaks op de hellingbaan staat, en voor het uitbreiden van de hellingloods naar de oostzijde dient er een Natuurtoetsing plaats te vinden.

Het plangebied bevindt zich gedeeltelijk binnen het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal'. Een toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming is daarom noodzakelijk. Ook wordt gekeken of de ontwikkeling effect heeft op beschermde soorten (verankerd in de Wet natuurbescherming) en het Gelder Natuurnetwerk; GNN (voorheen EHS). Activiteiten mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoetsing. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoetsing beschreven en wordt antwoord gegeven of het plan uitvoerbaar is. In Figuur 1.1 is de ligging van het bedrijf weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van de scheepswerf Ravenstein B.V ten opzichte van Deest. Bron: Globespotter, 2017.

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft ook invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd. Mogelijk dienen bij de project ontwikkeling bomen te worden gerooid. Gezien de grootte van de houtopstand, vallen de eventueel te rooien bomen naar

verwachting niet onder bescherming van de Wet natuurbescherming. Daarom blijven de houtopstanden buiten beschouwing in de natuurtoets.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van het voorgenomen plan met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het GNN) en het bepalen of het plan uitvoerbaar is.

Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden (NNN en/of Natura 2000) voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een compensatieplan opgesteld te worden of zijn andere vervolgstappen aan de orde?
- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteiten? Vinden er als gevolg van de activiteiten effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?

1.3 Leeswijzer

De Natuurtoetsing is verder als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 beschrijft het voornemen en het gebied;
- Hoofdstuk 4 zet de natuurwaarden en kans op effecten uiteen vanuit de **Natura 2000—gebiedsbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 5 beschrijft de aanwezige natuurwaarden en kans op effecten vanuit het **Gelders Natuurnetwerk**;
- Hoofdstuk 6 zet de verwachte soorten uiteen en geeft de vervolgstappen weer in het kader van de **soortbescherming** (Wet natuurbescherming);
- Hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en geeft een overzicht de kans op effecten binnen de verschillende toetsingskaders.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming (paragraaf 2.2) en de gebiedsbescherming (paragraaf 2.3) relevant voor voorliggende Natuurtoetsing. In paragraaf 2.4 wordt de vervolprocedure aangegeven bij een overtreding van verbodsbepalingen.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. De bescherming van houtopstanden (voorheen beschermd vanuit de Boswet) valt ook onder de Wet natuurbescherming. Mogelijk dienen bij de projectontwikkeling bomen te worden gerooid. Gezien de grootte van de houtopstand, vallen de te rooien bomen naar verwachting niet onder bescherming van de Wet natuurbescherming. Daarom blijven de houtopstanden buiten beschouwing in de natuurtoets.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het plangebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in Bijlage 1).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden (zie ook tabel E in Bijlage 1).

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage 1, tabel C en D van voorliggend rapport. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' geldt er voor een deel van deze soorten een landelijke vrijstelling (zie Regeling Natuurbescherming, bijlage 13) voor handelingen en projecten genoemd in artikel 1.3, lid 1, onderdeel a (Besluit natuurbescherming). Hier valt het landelijk gastransportnet, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel N van de Gaswet ook onder.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de RVO. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie Bijlage 1 voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden.

Het doel van het natuurnetwerk is het behoud en de versterking van het aantal soorten in het wild voorkomende planten en dieren. Om de biodiversiteit nu en voor toekomstige generaties Gelderlanders veilig te stellen, beschermt de provincie het Gelders Natuurnetwerk. Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een zoekgebied van 7.300 ha voor de te realiseren 5.300 ha nieuwe natuur (Omgevingsvisie Gelderland).

De provincie wil de ambities voor de 5.300 hectare extra natuur in het Gelders Natuurnetwerk in 2025 gerealiseerd hebben. Voor behoud en versterking van de biodiversiteit in Gelderland streeft de provincie naar een goede aansluiting tussen het Natuurnetwerk en het Duitse Biotopverbund. De uitbreiding van de natuurgebieden heft versnippering op en vergroot de efficiëntie van het beheer. De provincie wil de natuur van het Gelders Natuurnetwerk beschermen tegen aantasting door omzetting naar andere functies via regels in de Ruimtelijke Verordening. Centraal staat daarbij de bescherming van de kernkwaliteiten. De kernkwaliteiten bestaan uit de natuurwaarden en de potentiële waarden en de omgevingscondities. De natuur- en landschapswaarden staan per

deelgebied beschreven in de kernkwaliteiten. Tot de kernkwaliteiten behoren ook de milieu- en watercondities, die de voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, de ecologische samenhang, de stilte, de donkerte, de openheid en de rust. Het benoemen van de milieu- en watercondities als kernkwaliteit betekent dat nieuwe plannen en projecten geen verslechtering van die condities mogen veroorzaken. (Omgevingsvisie Gelderland).

3 Beschrijving voornemen en plangebied

3.1 Projectvoornemen

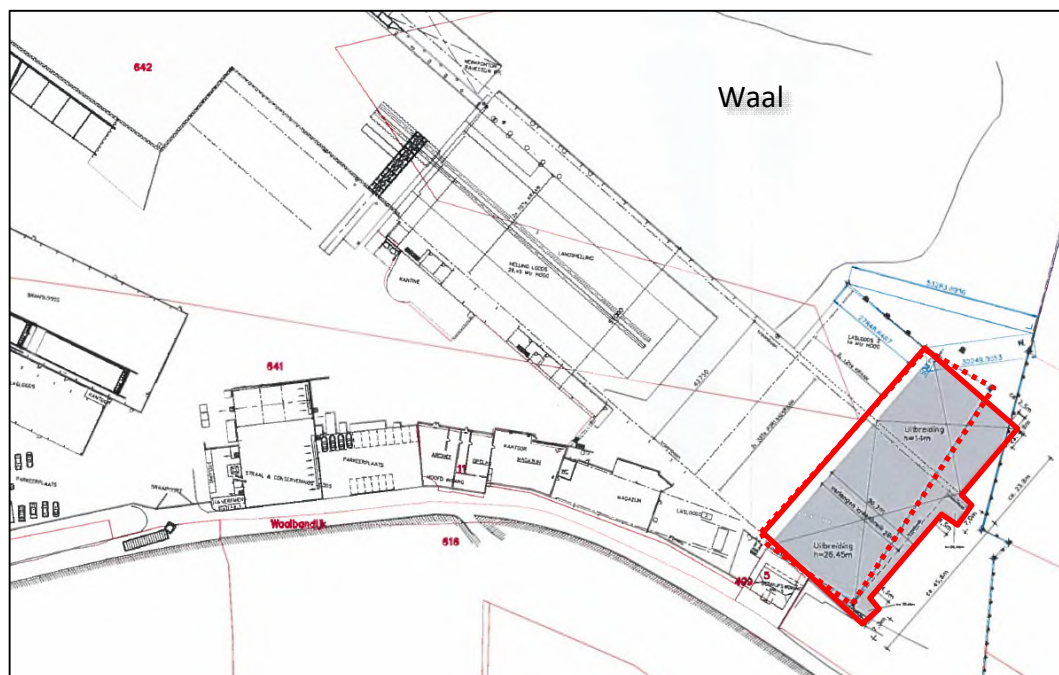
Onderstaand worden de werkzaamheden toegelicht en zijn de uitgangspunten voor deze toetsing uiteengezet.

3.1.1 Werkzaamheden

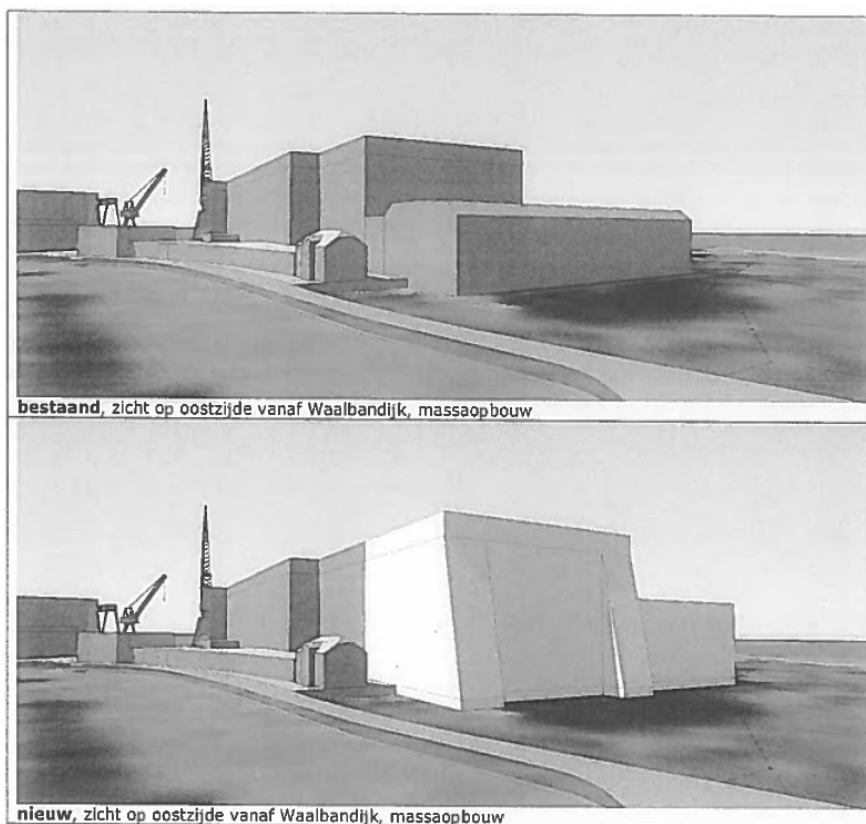
Ravestein B.V. te Deest is voornemens de bestaande hellingloods uit te breiden. Hiervoor moet de bestaande circa 15 meter hoge lasloods worden gesloopt. Dit betreft het niet orthogonale volume aan de oostzijde. Dit wordt vervangen door een aansluitend aan de bestaande hal te bouwen gebouw met afmeting van circa 30 x 38 x 24 meter (lxbxh). Daarnaast wordt de zijbeuk 15 meter verlengd tot de eindgevel van het nieuwe hoge bouwdeel. Op de kop zijn uitstulpingen gepland, waar de bok van de kraan in kan lopen. De kraan is nu reeds aanwezig in de hellingloods. De kraan + rails zal worden uitgebreid richting de zuidoostzijde, hiervoor is voldoende ruimte en hoogte nodig (dit resulteert in de uitbreiding van de bestaande hal). Het gaat daarbij om een driehoekig oppervlakte van circa 4,8 bij 2,5 meter (6m²) dat in het Natura 2000-gebied en GNN valt. Daarnaast is in het bestemmingsplan opgenomen dat er een strook van 5 meter vrijgehouden moet worden tussen de gebouwen en de perceelgrens. (De afstand van 5 meter houdt verband met de bereikbaarheidseisen van de brandweer). Het is vooralsnog onduidelijk wat de inrichting wordt van deze 5 meter (natuurlijk/verhard etc.).

Er zijn geen alternatieven mogelijk voor het voornemen aangezien de realisatie van de hellingloods locatiegebonden is. Er is ter plaatse meer ruimte nodig voor de aanwezige kraan op rails die nu inpandig aanwezig is. De enige bewegingsruimte/uitbreiding die mogelijk is, is richting het zuidoosten – in het verlengde van de huidige rails in de hal. De nieuwe hellingloods zal meer hoogte hebben, waardoor de rails doorgetrokken kan worden en de kraan zo meer bewegingsruimte heeft.

In Figuur 3.1 is de situatietekening gegeven van de nieuwe situatie. Figuur 3.2 geeft een verbeelding van de oude en nieuwe situatie.

Figuur 3.1. Nieuw gewenste situatie (grijs gearceerd). De huidige situatie is gestippeld aangegeven.

Figuur 3.2. Bestaande en nieuwe situatie.

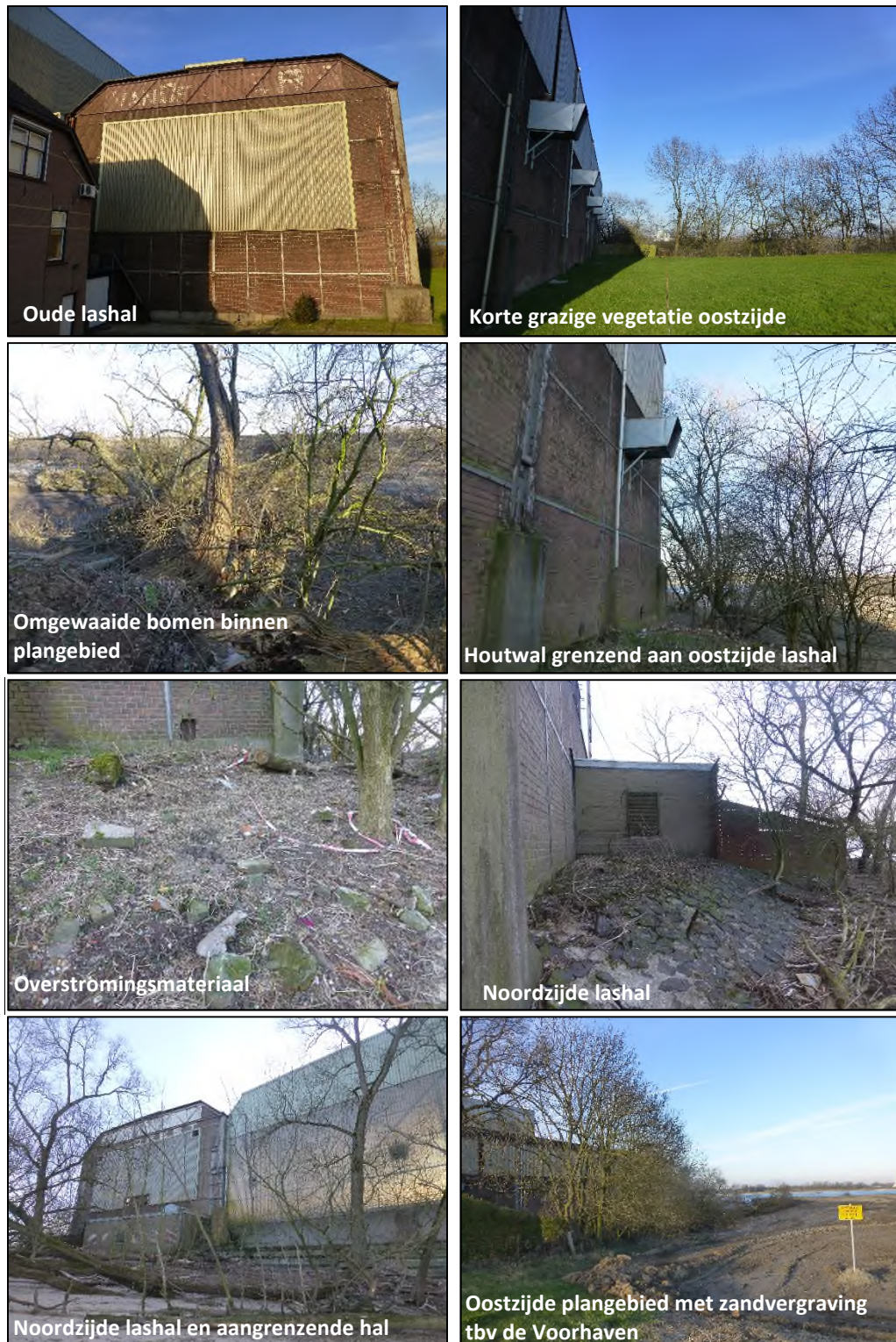
3.2 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat naast de scheepswerf en de oude lashal uit korte grazige vegetatie (zuid- en oostzijde) en enkele bomen van de aangrenzende houtwal. Een aantal van deze bomen is tijdens de afgelopen storm omgewaaid. Ten noorden van het plangebied grenst het bedrijventerrein/plangebied aan de oevers van de Waal. Hier zijn buiten het plangebied wilg en vlier op zandige oeverbanken aanwezig met daarop en -omheen overstromingsmateriaal (organisch materiaal, afval en houtafval). In Figuur 3.2 is een impressie gegeven van de locatie en directe omgeving.

Zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf

Direct grenzend aan de oostzijde van de scheepswerf en het plangebied – en binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken – zijn werkzaamheden in gang gezet voor het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf. Gedurende een periode van 15 jaar wordt voor dit project zand (beton- en metselzand en ophoogzand) en grind gewonnen voor de bouwgrondstoffenvoorziening en wordt het gebied vervolgens ingericht voor natuur en kleinschalige recreatie. Het gebied direct grenzend aan het plangebied wordt 'Voorhaven' genoemd.

De Voorhaven wordt speciaal voor de verwerking en scheepsbelading van het gewonnen zand en grind aangelegd in de uiterwaarden van de Waal. De aanleg van deze Voorhaven vindt eveneens plaats door middel van zandwinning ([SAB, 2015. Bestemmingsplan Voorhaven Geertjesgolf, toelichting](#)).

Figuur 3.1. Impressie van het plangebied en omgeving.

4 Toets gebiedsbescherming Wnb

Voor Natura 2000-gebieden geldt een beschermingsregime om aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden te voorkomen. In de Wet natuurbescherming (verder Wnb) is de bescherming van deze gebieden geregeld. In het kader van de besluitvorming over het project dient getoetst te worden op de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Ook activiteiten buiten een Natura 2000-gebied kunnen de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar brengen. Dit wordt externe werking genoemd. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 2.7 Wnb). Als significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, moet er op grond van de Wnb een passende beoordeling worden opgesteld (art 2.8 Wnb).

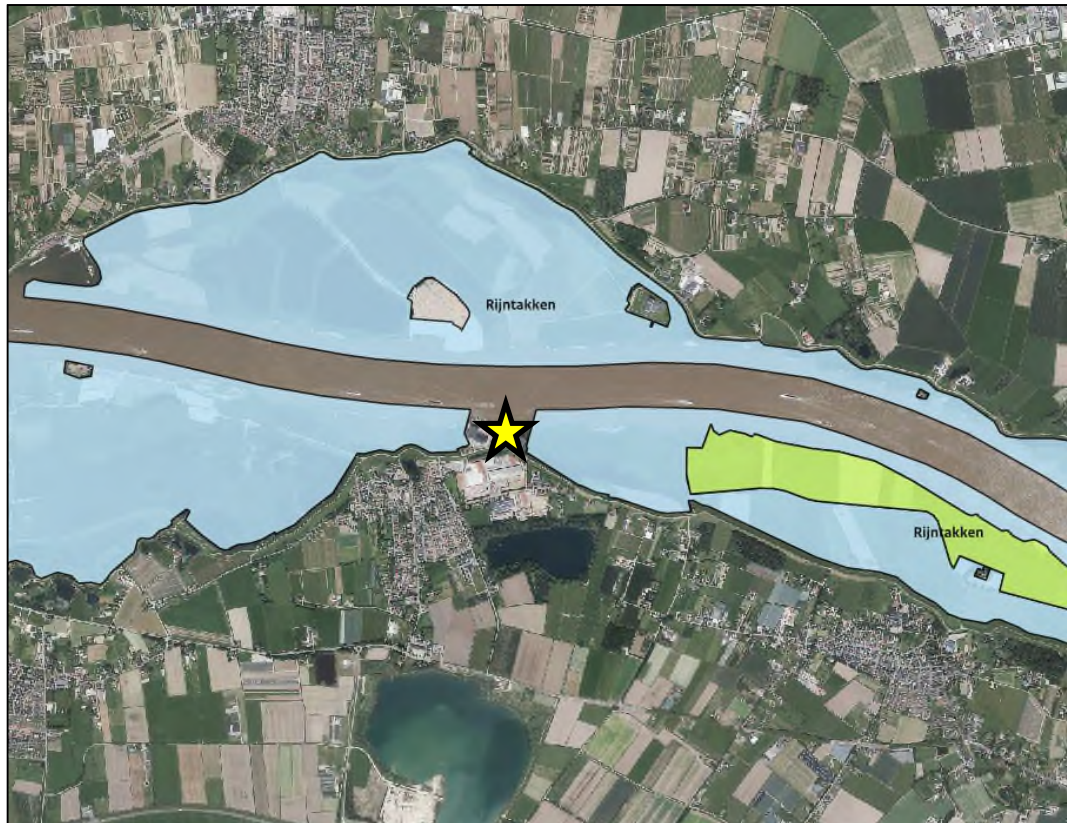
In dit kader wordt een toets aan de gebiedsbescherming uitgevoerd. Binnen deze toets staat de volgende vraag centraal: *“Kunnen de beoogde ontwikkelingen - gelet op de instandhoudingsdoelstelling van enig Natura 2000-gebied - de kwaliteit van de habitattypen¹ en de leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen verslechteren of een significant verstorend effect hebben? Kunnen deze effecten bij voorbaat redelijkerwijs uitgesloten worden of kunnen de effecten leiden tot significante aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden?”*

4.1 Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000

Het plangebied bevindt zich voor een klein deel in – alsook nabij – het Natura 2000-gebied 'Rijntakken', deelgebied Uiterwaarden Waal'. In Figuur 4.1a en b is de ligging van het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied weergegeven.

Gezien de nabijheid van het Natura 2000-gebied Rijntakken en de voorgenomen werkzaamheden (niet zijnde grootschalig) is dit Natura 2000-gebied als enige relevant bevonden voor voorliggende toetsing. In de volgende paragraaf zijn de waarden van dit gebied uiteengezet.

¹ Definitie habitattypen: land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische én biotische kenmerken die zowel geheel natuurlijk als half-natuurlijk kunnen zijn. Voor de in Nederland voorkomende habitattypen staan in het 'Profielendocument' onder andere de vegetatietypen, abiotische randvoorwaarden, typische soorten die tot een bepaald habitattypen behoren (Begrippenlijst Regiegroep Natura 2000).

Figuur 4.1a. Ligging Natura 2000-gebied Rijntakken ten opzichte van het plangebied (AERIUS Calculator, 2017).

Figuur 4.1b. Ligging Natura 2000-gebied Rijntakken ten opzichte van het plangebied in meer detail (AERIUS Calculator, 2017).

4.2 Natura 2000-gebied Rijntakken

Beschrijving

De uiterwaarden Waal bevatten relatief hooggelegen uiterwaarden van de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om oude meanders en hun oeverlanden waar de rivier doorheen is gegraven; deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden stroomdalgraslanden en open water. De uiterwaarden Waal zijn een belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Het is daarnaast ook een belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine zilverreiger, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend, Kievit en grutto. Daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, brandgans, krakeend, pijlstaart, slobeend, kuifeend, nonnetje, slechtvalk, meerkoet en wulp.

Instandhoudingsdoelstellingen

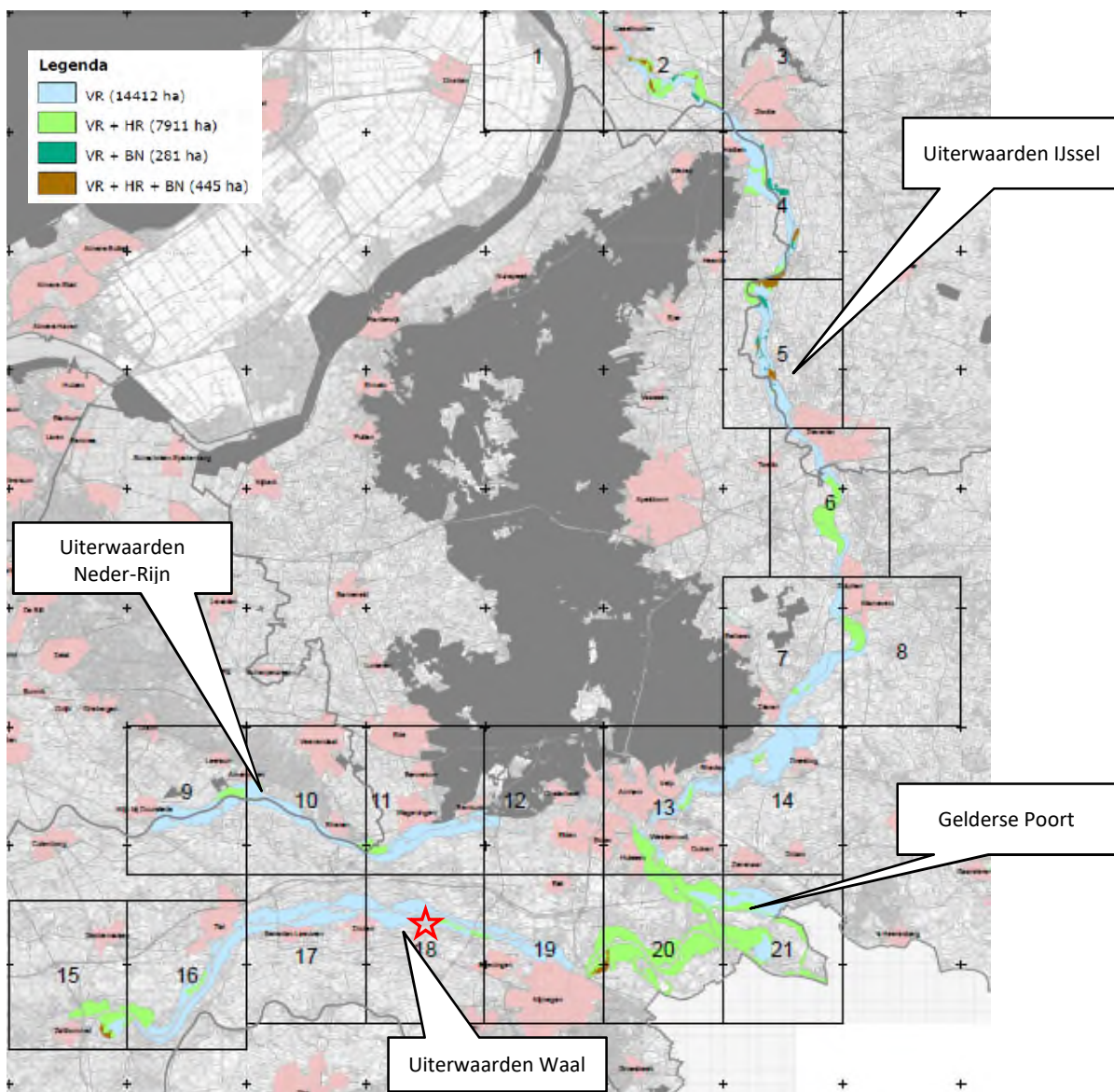
De Rijntakken is zowel een Vogel- als Habitatrictlijngebied. Het plangebied is het meest nabij het Vogelrichtlijngebied gelegen. Dit gebied is in april 2014 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In maart 2017 is een wijzigingsbesluit genomen. De instandhoudingsdoelen zijn in tabel 4.1 weergegeven. De begrenzing van het totale Natura 2000-gebied is in figuur 4.2 weergegeven.

Tabel 4.1 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Rijntakken (bron: Definitief aanwijzingsbesluit april 2014 en wijzigingsbesluit maart 2017)

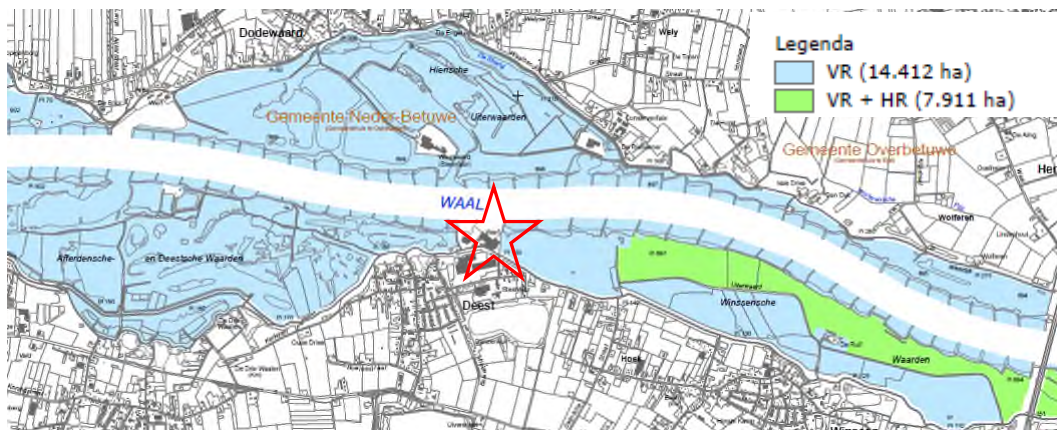
		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht vogels	Kernopgave
Habitattypen						
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>			3.06
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=			3.02,W
H3270	Slikkige rivieroever	>	>			
H6120	*Stroomdalgraslanden	>	>			3.13,🌿
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=			
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>			
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheooilanden (glanshaver)	>	>			3.13,🌿
H6510B	Glanshaver- en vossenstaartheooilanden (grote vossenstaart)	>	>			3.09,W
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	=	>			3.07,W
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>			3.07,W
H91F0	Droge hardhoutoibossen	>	>			3.14
Habitatsoorten						
H1095	Zeeprik	>	>	>		
H1099	Rivierprik	>	>	>		
H1102	Elft	=	=	>		
H1106	Zalm	=	=	>		
H1134	Bittervoorn	>	>	>		
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>		
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=		
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=		

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht vogels	Kernopgave
H1166	Kamsalamander	>	>	>		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
H1337	Bever	=	>	>		3.07,W
Broedvogels					Aantal paren	
A004	Dodaars	=	=		45	
A017	Aalscholver	=	=		660	
A021	Roerdomp	>	>		20	3.08
A022	Woudaap	>	>		20	
A119	Porseleinhoen	>	>		40	3.12,W
A122	Kwartelkoning	>	>		160	3.12,W
A153	Watersnip	=	=		17	
A197	Zwarte Stern	>	>		240	3.06
A229	Ijsvogel	=	=		25	
A149	Oeverzwaluw	=	=		680	
A272	Blauwborst	=	=		95	
A298	Grote Karekiet	>	>		70	3.08
Niet-broedvogels					Aantal vogels	
A005	Fuut	=	=		570	
A017	Aalscholver	=	=		1.300	
A037	Kleine Zwaan	=	=		100	3.10
A038	Wilde Zwaan	=	=		30	3.10
A039	Toendrarietgans	=	=			
A041	Kolgans	=	=		125 (f) 2.800 (s)	3.10
A043	Grauwe Gans	=	=		35.400 (f) 180.100 (s)	3.10
A045	Brandgans	=	=		8.300 (f) 21.500 (s)	3.10
A048	Bergeend	=	=		920 (f) (r)	
A050	Smient	=	=		5.200 (s) (r)	
A048	Bergeend	=	=		120	
A050	Smient	=	=		17.900	3.10, 3.12,W
A051	Krakeend	=	=		340	3.12,W
A052	Wintertaling	=	=		1.100	3.12,W
A053	Wilde eend	=	=		6.100	3.12,W
A054	Pijlstaart	=	=		130	3.12,W
A056	Slobeend	=	=		400	3.12,W
A059	Tafeleend	=	=		990	3.12,W
A061	Kuifeend	=	=		2.300	3.12,W
A068	Nonnetje	=	=		40	3.12,W
A125	Meerkoet	=	=		8.100	
A130	Scholekster	=	=		340	3.12,W
A140	Goudplevier	=	=		140	
A142	Kievit	=	=		8.100	3.12,W
A151	Kemphaan	=	=		1.000	
A156	Grutto	=	=		690	3.12,W
A160	Wulp	=	=		850	3.12,W
A162	Tureluur	=	=		65	3.12,W

Legenda		
W	Kernopgave met wateropgave	
	Sense of urgency: beheeropgave	
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities	
=	Behoudsdoelstelling	
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling	
(s)	Rust – en slaappleaats (aantallen vogels zijn seizoensmaximum)	
(f)	Foerageergebied (aantallen vogels zijn seizoensgemiddelde)	
(r)	regiidoel	
3.02	Waterplanten	Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
3.06	Krabbenscheer-begroeiingen	Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
3.07	Vochtige alluviale bossen	Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
3.09	Vochtige graslanden	Herstel glanshaver- en vossenstaartheuilen (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.
3.12	Plas-dras situaties	Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
3.13	Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossenstaartheuilen (glanshaver) H6510_A.
3.14	Droge hardhoutoibossen	Ontwikkeling droge hardhoutoibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.

Figuur 4.2. Begrenzing Natura 2000-gebied Rijntakken (met aanduiding deelgebieden) (ster= plangebied).

Figuur 4.3. Detailkaart Natura 2000-gebied Rijntakken (met aanduiding meest nabijgelegen Vogel (VR)- en (op >800m gelegen) Habitatrichtlijngebied (HR)) (ster = plangebied).

4.3 Beoordeling effecten op Natura 2000

4.3.1 Relevante storingsfactoren en relevante natuurwaarden

Storingsfactoren

Door de sloop van de lashal, de realisatie, de aanwezigheid en het gebruik van de hellingloods kunnen mogelijk effecten optreden. Mogelijke effecten die kunnen optreden zijn bepaald met behulp van de Effectenindicator op basis van de activiteit 'bedrijventerrein' van het ministerie van LNV en op basis van expert-judgement, waarbij mogelijk optredende storende factoren worden geselecteerd. De definities van de storende factoren zijn in Bijlage 2 uiteengezet.

Door het project kunnen verschillende storende factoren optreden. Het gaat om oppervlakteverlies, versnippering, verzuring en vermessing door stikstofdepositie uit de lucht, verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten.

Effecten als gevolg van andere dan de eerder genoemde storingsfactoren worden op voorhand niet verwacht, aangezien deze niet optreden tijdens de werkzaamheden (zoals verzoeting, verzilting, bewuste verandering in soorten door introductie van exoten etc.)

In de volgende paragrafen wordt per storende factor onderzocht of die in dit geval daadwerkelijk kan optreden en zo ja, of deze dan tot een mogelijk significant negatief effect kan leiden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de realisatie- en de gebruiksfase.

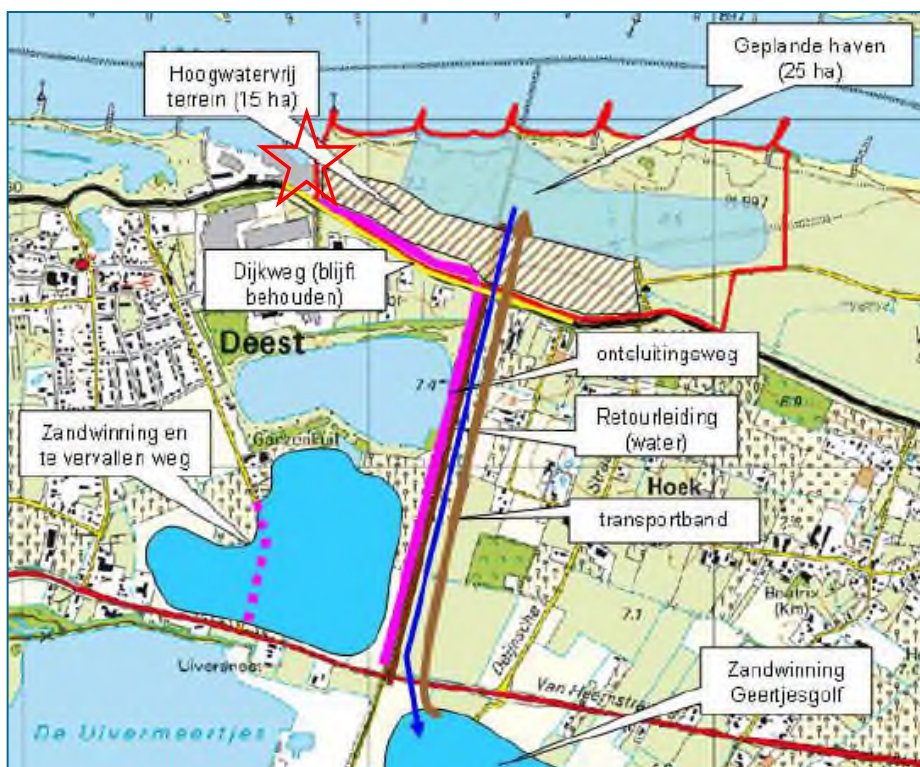
Afbakening relevante natuurwaarden

Bij de afbakening van de relevante natuurwaarden is het van belang dat grenzend aan het plangebied voor de hellingloods recent gestart is met de aanleg van de Voorhaven Deest (zie Figuur 4.4). Hiervoor is een Nbwet-vergunning verleend. Deze activiteit bepaalt in hoge mate de actuele en potentiële natuurwaarden in het invloedsgebied voor de voorgenomen werkzaamheden die in voorliggend rapport getoetst worden.

De omgeving van de Voorhaven en hoogwatervrij terrein (circa 15 hectare, zie Figuur 4.4), zal niet direct voor het project gebruikt behoeven te worden en kan in principe meteen ingericht en beheerd worden ten behoeve van de instandhoudingsdoelstellingen. Wel zal er in dit gebied sprake zijn van enige verstoring door geluid en beweging zolang het project duurt.

Na afronding van het gebruik wordt het gehele terrein ingericht voor natuurontwikkeling. Het uiteindelijke inrichtingsbeeld is afhankelijk van de prioriteiten die te zijner tijd gelden (Royal Haskoning, 2011).

Het invloedsgebied van de meeste storende factoren die vrijkomen bij voorliggend voornemen, is beperkt tot de directe omgeving van het plangebied, met uitzondering van stikstofdepositie. Daarom wordt bij stikstofdepositie alle instandhoudingsdoelen meegenomen. Voor de andere storingsfactoren zijn alleen natuurwaarden relevant die binnen het invloedsgebied (potentieel) voorkomen. Dat betreft geen habitattypen en geen habitatsoorten aangezien het Habitatrictlijngebied op > 800m ligt en in het tussenliggende gebied (tussen plangebied en Habitatrictlijngebied) de werkzaamheden gestart zijn voor de aanleg van de voorhaven Deest. Bovendien blijkt er in de omgeving voor de aangewezen habitatsoorten geen geschikt leefgebied aanwezig is (Provincie Gelderland, 2013) zodat effecten op de habitatsoorten uit te sluiten zijn.

Figuur 4.4. Plangebied (rood omlind) voor de ligging van de voorhaven (lichtblauw), de transportzone (gearceerd) en de nieuwe gebiedsontsluitingsweg (lila) en de zandwinning van Geertjesgolf en bij de Vriezeweg (Bron: Royal Haskoning, 2011).

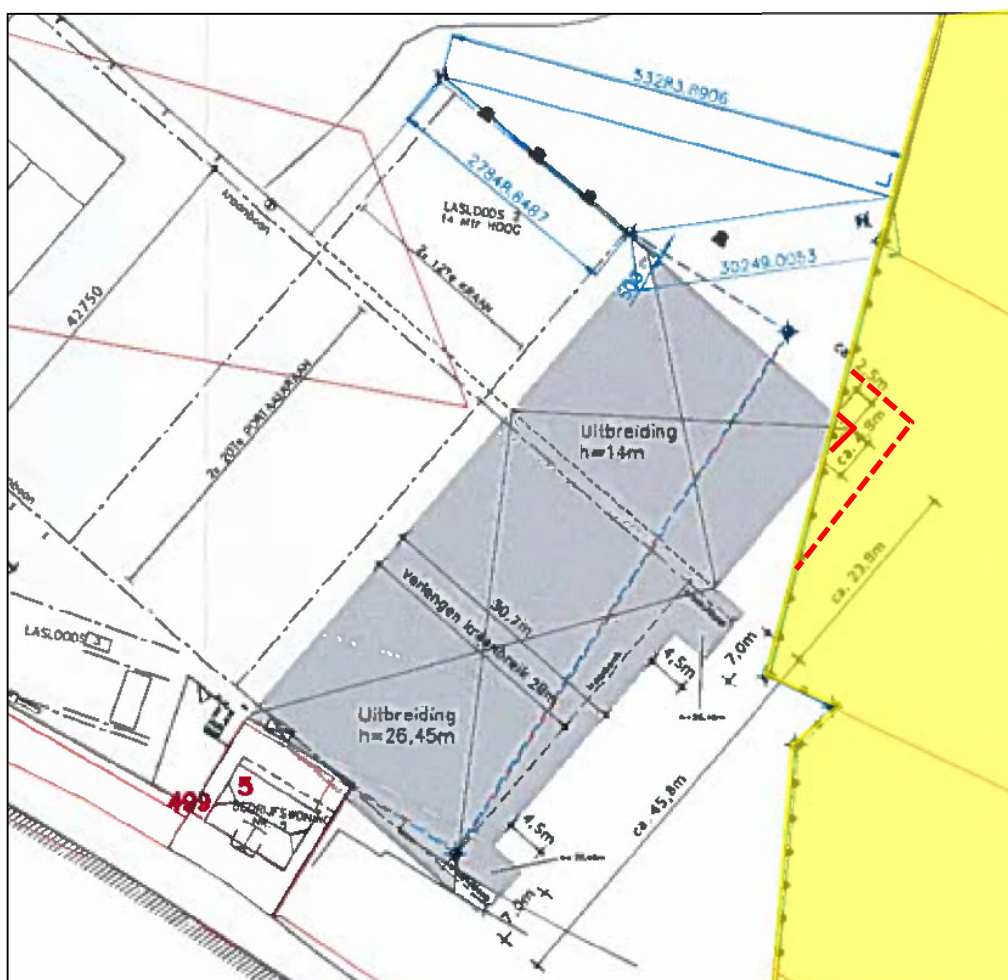
Het gebied binnen het Natura 2000-gebied was – voordat met de aanleg van de Voorhaven begonnen werd - grotendeels in gebruik als soortenarm, voedselrijk grasland en deels als landbouwgebied. Langs de Waal zijn enkele kleine zandstrandjes aanwezig. Het gebied is hierdoor geschikt als foerageergebied voor ganzen- en eendensoorten en de Meerkoet. De omgeving van het plangebied is echter vooral van belang voor ganzen en migrerende grutto's (Royal Haskoning, 2011). Voor broedvogels en voor overige niet-broedvogels waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, is geen geschikt biotoop aanwezig. Dit wordt aangenomen gezien de nabijheid van de dijk, het intensieve gebruik en de (te verwachten) verstoring door de aanleg en het gebruik van de voorhaven en de ontsluitingswet van deze haven). Daarnaast heeft in het kader van de voorbereiding van de realisatie van de voorhaven een uitruil van gronden plaatsgevonden zodat het geschikte broedgebied voor de kwartelkoning nu aan de oostzijde van de Winssense Waarden bevindt, op grote afstand van het plangebied (>1,5 kilometer). Verstoring van de kwartelkoning door realisatie en gebruik van de hellingloods is gezien de grote afstand tot het geschikt broedgebied uit te sluiten. Echter, gezien de natuurontwikkeling die gepland is na afronding van het gebruik als Voorhaven kan het gebied geschikt gebied worden voor een groot aantal niet-broedvogels en de kwartelkoning en porseleinhoen. Daarom worden deze soorten meegenomen in de voorliggende toets.

4.3.2 Beoordeling storingsfactoren

In deze paragraaf worden de relevante storingsfactoren uit de vorige paragraaf beoordeeld op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aanwezige natuurwaarden in het nabij gelegen Natura 2000-gebied.

Oppervlakteverlies

Het projectgebied ligt op een klein deel na, buiten het Natura 2000-gebied Rijntakken. Om die reden is er minimaal sprake van oppervlakteverlies van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Aangegeven is (zie Figuur 4.5) dat het om een driehoekig oppervlakte gaat van circa 4,8 bij 2,5 meter (6 m²). Daarnaast is in het bestemmingsplan opgenomen dat er een strook van 5 meter vrijgehouden moet worden tussen de gebouwen en de perceelgrens. (De afstand van 5 meter houdt verband met de bereikbaarheidseisen van de brandweer). Het is voorsnog onduidelijk wat de inrichting wordt van deze 5 meter. Er is ter plaatse geen kenmerkend leefgebied voor de voor het Natura 2000-gebied aangewezen vogelsoorten (zoals een aantal eenden- en ganzensoorten) aanwezig (het ruimtebeslag vindt plaats in een gedeelte van het Natura 2000-gebied dat alleen aangewezen is als Vogelrichtlijngebied, er zijn echter ook geen habitattypen aanwezig. Hierdoor wordt geen negatief effect verwacht als gevolg van het project op de instandhoudingsdoelen van enig Natura 2000-gebied.

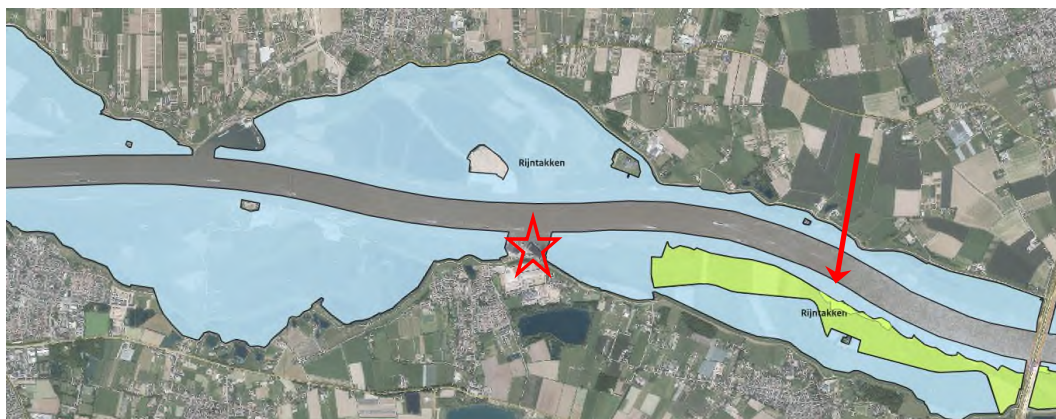
Figuur 4.5. Ligging planvoornemen in een klein deel van het Natura 2000-gebied Rijntakken 'Uiterwaarden Waal' (geel gearceerd). Het perceel zal groter zijn, aangezien er een zone van 5 meter rondom de gebouwen vrij gemaakt moet worden (gestippelde lijn)..

Versnippering

Het project vindt plaats binnen het projectgebied. In de Natura 2000-gebieden vinden geen ingrepen plaats die een versnipperende werking hebben. Hierdoor wordt geen negatief effect verwacht als gevolg van het project op de instandhoudingsdoelen van enig Natura 2000-gebied.

Stikstofdepositie (vermesting en verzuring door atmosferische depositie)

De duur van de aanlegwerkzaamheden is beperkt, de emissies in de toekomstige situatie zijn beperkt door de werkzaamheden binnen een loods en de beperkte verkeeraantrekkende werking en de stikstofgevoelige habitattypen liggen op grote afstand (> 2km) (zie Figuur 4.6). Deze factoren overwegende is een negatief effect via stikstofdepositie uit te sluiten.

Figuur 4.6. Ligging meest nabijgelegen stikstofgevoelige habitattypen (aangegeven met rode pijl) binnen het Habitatrichtlijngebied (groen aangeduid) ten opzichte van het plangebied (rode ster). Het betreft H6120 Stroomdalgraslanden en H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (Bron: Habitattypenkaart in Aeries Calculator versie 2016L).

Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het is niet aannemelijk dat als gevolg van het project hier sprake van zal zijn. Bovendien zijn nieuwe ontwikkelingen gebonden aan voorschriften en regels uit de Waterwet en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. In het kader hiervan worden bij het ontwerp en de inrichting van het projectgebied voorzieningen getroffen om verontreinigingen te voorkomen, waardoor ecologisch gerelateerde effecten niet aan de orde zijn. (Significante) Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Verdroging

Als gevolg van een afname in infiltratie kan een uitbreiding van verhard oppervlak ook een negatief effect hebben op het grondwater. Dit wordt conform wet- en regelgeving getoetst, zodat negatieve effecten worden voorkomen, dan wel zeer lokaal blijven. Gezien het karakter van het Natura 2000-gebied (in dit geval de uiterwaarden Waal) waarbij de rondom de Waal aanwezige natuurwaarden voornamelijk gevoed worden door de waterstand van de Waal, heeft een lokale toename van verhard oppervlakte geen wezenlijke invloed op het leefgebied van de aangewezen vogelrichtlijnsoorten. Daarnaast zijn effecten op habitattypen niet aan de orde. Effecten door verdroging als gevolg van de ontwikkelingen op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied zijn daarmee uit te sluiten.

Verstoring door geluid en trillingen

Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf.

Zowel in de realisatie- als in de gebruiksfase is sprake van verstoring door geluid en trillingen. Tijdens de werkzaamheden (aanleg en gebruik) stoot het gebruikte materieel geluid uit. Het effect van geluid en trillingen reikt niet zo ver. Op enkele honderden meters van het projectgebied is een verstoring effect uitgesloten. Dat betekent dat er overlap is met het gebied waar ook sprake is van verdichting van het landschap (ook in de huidige situatie door bebouwing en bossages). Bovendien heeft de loods in de gebruiksfase een afschermd werking en zal het geluid zich niet wezenlijk

onderscheiden van de huidige omgevingsgeluiden die rondom de scheepswerf voorkomen (sirenes, machinebewegingen, productiegeluiden e.d). Bovendien is er geen sprake van plotselinge, impulsgeluiden die opvliegbewegingen veroorzaken bij vogels.

De realisatiefase betreft een beperkte periode en een beperkte additionele verstoring ten opzichte van activiteiten die reeds op het terrein plaatsvinden (en gedurende 15 jaar ook in de omgeving tijdens de aanleg en in het gebruik zijn van de Voorhaven).

Concluderend kan gesteld worden dat er gezien de beperkte duur van de realisatiefase, het huidige gebruik op het terrein en de afscherming door de loods en bosschages geen effecten als gevolg van geluidverstoring op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied plaatsvinden.

Verstoring door licht

Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden.

Aangenomen wordt dat - wanneer er buiten de daglichturen gewerkt wordt - er binnen het werkgebied additionele verlichting geplaatst worden. Dit licht zal enkel op het werkgebied geschieden worden en geen uitstraling hebben naar het Natura 2000-gebied mede door de aanwezige houtwal. Bovendien heeft de loods ook ten aanzien van lichthinder een mogelijke afschermende werking zodat effecten uit te sluiten zijn. Concluderend kan gesteld worden dat er geen additionele verstoring plaatsvindt door lichtverstoring en dat effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de voor het Natura 2000-gebied aangewezen vogelsoorten uitgesloten zijn.

Optische verstoring

Er is geen sprake van toename van optische verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. In het geval van de projectontwikkeling zou het dan gaan om de aanwezigheid van bebouwing en – met name in de realisatiefase - de beweging van de voertuigen en van mensen.

De bestaande bebouwing en de aanwezige bosschages op de grens van het Natura 2000-gebied leiden er al toe dat er sprake is van verdichting van het landschap. Weidevogels blijven tot 200 meter uit bebouwing. Deze zone schuift niet op, alleen worden mogelijk de bosschages vervangen door een loods. Dat betekent dat de zone tussen Ravenstein B.V en de Voorhaven grotendeels ongeschikt is door de aanwezigheid van de bebouwing op het terrein en deze zone nauwelijks groter wordt door het nieuwe gebouw. De additionele verstoring door de uitbreiding overlapt met het gebied dat verstoord wordt door het gebruik van de Voorhaven en de ontsluitingsweg voor de zandwinning. In de beschreven situatie zijn (significant) negatieve effecten door optische verstoring uit te sluiten. Ook na afronding van het gebruik van de Voorhaven blijft er in de directe zone grenzend aan het terrein van Ravenstein sprake van een verdichting van het landschap, deze is vergelijkbaar met de huidige situatie en vormt geen belemmering voor de verdere natuurontwikkeling in de Winssensche Waarden na afronding van het gebruik van de Voorhaven.

Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen en dergelijke, die optreden ten gevolge van menselijke activiteit. Om dit soort effecten te krijgen, moeten activiteiten in de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Dat is bij dit plan niet het geval. De planontwikkeling leidt niet tot een toename van bezoekers aan het Natura 2000-gebied Rijntakken. Effecten als gevolg van mechanische verstoring kunnen daarom worden uitgesloten.

4.3.3 Cumulatie

Om te bepalen of (significant) negatieve effecten aan de orde zijn op Natura 2000-gebieden, dient een project niet alleen op zich zelf beoordeeld te worden, maar ook in samenhang met andere projecten die mogelijk effecten hebben op de relevante Natura 2000-gebieden (cumulatieonderzoek). Voor dit getoetste project zijn cumulatieve effecten reeds geïntegreerd opgenomen in de effectbeoordeling. Het gaat hier met name om het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf.

4.4 Conclusie toetsing Natura 2000

Op basis van de effectanalyse- en beoordeling in voorgaande paragraaf kan geconcludeerd worden dat de werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de hellingloods en het gebruik ervan niet leiden tot een aantasting of belemmering van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Het betreffen deels tijdelijke werkzaamheden met een relatief klein invloedsgebied en in een gebied dat momenteel grotendeels heringericht wordt ten behoeve van de realisatie van een Voorhaven voor de zandwinning. Het deel van het Natura 2000-gebied dat hier aanwezig is, betreft een gebied dat met name voor ganzen en grutto's van belang is (zij het een klein waardevol gebied in relatie tot andere grote van belang zijnde gebieden in het Natura 2000-gebied als geheel). De storingsfactoren die optreden reiken echter niet ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie nabij de bestaande activiteiten bij Ravenstein B.V. en vinden in een reeds verstoord gebied zodat er door de voorgenomen activiteit geen aantasting is van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. (Significant) Negatieve effecten zijn wat betreft deze aspecten uit te sluiten.

Er is wel sprake van een ruimtebeslag in het Natura 2000-gebied Rijntakken. Om deze reden is er wel een vervolgstap nodig in het kader van de toetsing aan de gebiedsbescherming; namelijk er dient een vergunning Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag (Provincie Gelderland).

5 Gebiedsbescherming: Gelders Natuurnetwerk

5.1 Algemeen

Het ruimtelijk beleid voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied (opgedeeld in deelgebieden met kernkwaliteiten). Voor een GNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast.

Ruimtelijke ingrepen in deze gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. Voor plannen binnen het GNN geldt het 'Nee, tenzij principe'. Ingrepen worden niet toegestaan tenzij uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het GNN.

In het kader van de toekomstige werkzaamheden is het nodig om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden van het ter plaatse of nabij gelegen aanwezige GNN. Om deze reden is in dit hoofdstuk de ligging van de GNN-gebieden ten opzichte van het project weergegeven en is – indien relevant – aangegeven om welke natuurwaarden het gaat. Tevens is aangegeven of er mogelijk sprake kan zijn van (negatieve) effecten als gevolg van de werkzaamheden op de wezenlijke kenmerken en waarden en/of een vervolgonderzoek/nadere uitwerking aan de orde is.

Bij de beoordeling van effecten op het Gelders Natuurnetwerk (GNN), is uitgegaan van de tekst van het geconsolideerde Omgevingsvisie Gelderland (januari 2018).

5.2 Ligging voornemen t.o.v. GNN

Het plangebied ligt voor een klein deel in het GNN. De ligging van het Gelders Natuurnetwerk is vrijwel gelijk aan de begrenzing van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Zie Figuur 5.1.

Figuur 5.1. Ligging GNN in de nabijheid van het plangebied (Provincie Gelderland, 2017). Gestippeld is de 5m zone van het perceel aangegeven rondom de bebouwing.

Het GNN is opgedeeld in verschillende deelgebieden met ieder onderscheidende kernkwaliteiten. Het GNN-gebied nabij (en deels in) het plangebied betreft het veel omvattende deelgebied '145 Waaluitervaarden Weurt - Beneden Leeuwen'. In onderstaand kader zijn de kernkwaliteiten toegelicht van dit deelgebied.

145. Waaluitervaarden Weurt - Beneden Leeuwen

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- Dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporetransport en ecologisch kerngebied (Natura 2000-gebied) én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust
- zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen in de Beuningse Waarden, Winssensche Waarden, Afferdensche en Deestsche Waarden en Drutensche Waarden
- Parel Dijk en oeverwal Ewijk: stroomdalgrasland op de dijk en oeverwal met zeldzame soorten; voortplantingsgebied knoflookpad en groeiplaats genadekruid
- waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever
- leefgebied steenuil
- leefgebied kamsalamander
- plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en ooibos
- cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen
- onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en (steen)fabrieken)
- rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden
- abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem
- ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en -afvoer
- alle door de Wet natuurbescherming beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Aardkundige waarden

+: Winssensche Waarden; Dijkdoorbraken west en oost van Druten

Waardevol open gebied of verkaveling

-

Parel

+

Natte landnatuur

ja, natte habitattypen

In de huidige situatie heeft het meest nabij gelegen GNN-gebied geen aangewezen natuurbeheertypen. De Waal en de uiterwaarden zijn wel aangewezen als natuurbeheertypen (de Waal: N02.01 Rivier) en aangrenzend gebied: N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland).

Zie Figuur 5.2 voor de ligging van het GNN nabij het plangebied.

Figuur 5.2. Ligging GNN nabij plangebied. Blauw = natuurbeheertype N02.01 Rivier en geel = natuurbeheertype N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland (Kaartenbank provincie Gelderland, 2018).

5.3 Beoordeling Gelders Natuurnetwerk

5.3.1 Afwegingskader

Voor een GNN-gebied geldt dat de wezenlijke waarden en kenmerken van dat gebied niet mogen worden aangetast, ook mogen de gestelde ambities niet belemmerd worden.

Als ecologische (wezenlijke) waarden en kenmerken van een GNN-gebied gelden de natuurbeheertypen zoals vastgelegd op de beheertypenkaart en de ambitiekaart van het natuurbeheerplan. Daarnaast zijn de volgende aspecten een kernkwaliteit van het GNN:

- uitwisselingsmogelijkheden (doel 'verbinden');
- natuurlijke eenheid en aaneengeslotenheid (doel 'vergroten');
- kwaliteit van het GNN en van leefgebied van soorten (doel 'kwaliteitsverbetering'). De kwaliteit wordt gevormd door de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN, hieronder wordt onder andere het volgende bedoeld: natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

Onderstaand wordt beoordeeld of deze waarden en kenmerken significant worden aangetast als gevolg van het voornemen.

5.3.2 Beoordeling

De belangrijkste kenmerken en waarden van het naastgelegen (GNN- en Natura 2000-)gebied zijn onder het vorige hoofdstuk over het Natura 2000-gebied reeds aan bod gekomen. Het gebied binnen het GNN-gebied was – voordat met de aanleg van de Voorhaven begonnen werd - grotendeels in gebruik als soortenarm, voedselrijk grasland en deels als landbouwgebied. De omgeving van het plangebied is/was vooral van belang voor water- en weidevogels zoals

verschillende ganzensoorten en migrerende grutto's (Royal Haskoning, 2011). Voor andere soorten biedt het gebied geen geschikt biotoop. Dit wordt aangenomen gezien de nabijheid van de dijk, het intensieve gebruik en de (te verwachten) verstoring door de aanleg en het gebruik van de voorhaven en de ontsluitingswet van deze haven). Daarnaast heeft in het kader van de voorbereiding van de realisatie van de voorhaven een uitruil van gronden plaatsgevonden zodat er alternatief, halfnatuurlijk, vochtig hooiland tot droger stroomdalgrasland tot ontwikkeling kan komen aan de oostzijde van de Winssense Waarden.

In de huidige situatie speelt de invloed van de werkzaamheden ten behoeve van het zandwin- en herinrichtingsproject Geertjesgolf een rol in het karakter van het nabij gelegen landschap. Het is er nu met name vergraven en komen werkzaamheden op gang.

Op basis van de effectanalyse- en beoordeling in het voorgaande hoofdstuk kan geconcludeerd worden dat de werkzaamheden ten behoeve van de realisatie van de hellingloods en het gebruik ervan niet leiden tot een aantasting of belemmering van de natuurwaarden die gelden voor het naast gelegen (GNN-)gebied. Het betreffen deels tijdelijke werkzaamheden met een relatief klein invloedsgebied en in een gebied dat momenteel grotendeels heringericht wordt ten behoeve van de realisatie van de Voorhaven voor de zandwinning. Het deel van het GNN-gebied dat hier aanwezig is, betreft een gebied dat met name voor water- en weidevogels van belang is/ kan zijn (zij het een klein waardevol gebied op enige afstand in relatie tot andere grote van belang zijnde gebieden langs de Waal als geheel). De storingsfactoren die optreden reiken echter niet ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie nabij de bestaande activiteiten bij Ravestein B.V. en vinden in een reeds verstoord gebied zodat er door de voorgenomen activiteit geen indirecte aantasting is van de wezenlijke kenmerken en waarden van het GNN-gebied. (Wezenlijke) Negatieve effecten zijn wat betreft deze aspecten uit te sluiten. Door het voornemen wordt ook de samenhang, omvang en kwaliteit van het GNN-gebied niet wezenlijk aangetast. Dit gezien de ligging van het voornemen aan de rand van het GNN-gebied, het feit dat het buiten de natuurbeheertypen valt, gezien de huidige werkzaamheden ten behoeve van de zandwinning aan de oostzijde en de bedrijvigheid die nu reeds plaatsvindt (indirecte effecten). Er is echter wel sprake van een oppervlakteverlies (circa 37 m²) door de plaatsing van de hal in GNN-gebied. Ook al zijn er geen hoogwaardige natuurwaarden aanwezig, resulteert het voornemen wel in een direct effect op het GNN.

5.3.3 Voorleggen bevoegd gezag

Aangezien het planvoornemen deels in het Gelders Natuurnetwerk ligt, dient dit afgestemd te worden met het bevoegd gezag van het Gelders Natuurnetwerk; de provincie Gelderland.

Voor het GNN geldt een streng regime. Nieuwe ontwikkelingen zijn hier in principe niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn, sprake is van redenen van groot openbaar belang en compensatie wordt geregeld (artikel 2.7.1.1 van de Omgevingsverordening Gelderland (december 2017). Compensatie kan ook bestaan uit financiële compensatie. Andere opties zijn er waarschijnlijk vooralsnog niet omdat deze alleen mogelijk zijn als een betere situatie voor de natuur ontstaat.

5.4 Conclusie toetsing Gelders Natuurnetwerk

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het voornemen niet leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Gelders Natuurnetwerk. De toekomstige ambitie voor het terrein wordt niet belemmerd door het voornemen en de uitwisselingsmogelijkheden, natuurlijke eenheid, aaneengeslotenheid en kwaliteit van het GNN blijven behouden.

Echter omdat er sprake is van ruimtebeslag, dient er een herbegrenzing plaats te vinden door het ruimtebeslag van het voornemen. Hier dient de provincie Gelderland aan mee te werken.

6 Toetsing soortbescherming

6.1 Algemeen

Een groot aantal plant- en diersoorten is beschermd door de Wet natuurbescherming. Indien als gevolg van de werkzaamheden verbodsbepalingen in het kader van de Wet natuurbescherming worden overtreden, kunnen kaders en randvoorwaarden aan de orde zijn waarbinnen gewerkt moet worden. Het is daarom van belang om te onderzoeken of beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de locatie aanwezig zijn en of deze schade kunnen ondervinden van de voorgenomen ontwikkeling. Een dergelijke beoordeling vindt in dit hoofdstuk plaats.

Allereerst zal in paragraaf 6.2 de methodiek en de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek uiteengezet worden. In paragraaf 6.3 zijn de resultaten uit paragraaf 6.2 getoetst aan de Wet natuurbescherming. Hieruit komen conclusies en randvoorwaarden uit voort

Het onderzoek naar het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden in de invloedssfeer van de locatie;
2. Verkennend terreinbezoek naar de aanwezige biotopen.

Aan de hand van bovenstaande aspecten is een inschatting gemaakt van de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten binnen de locatie.

6.2 Aanwezige beschermde soorten

Onderstaand worden de uitkomsten van de bureaustudie en het verkennend terreinbezoek uiteengezet.

6.2.1 Bureaustudie

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Enkele soorten zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in Bijlage 1 van dit rapport). Deze soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincies dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met onder andere de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de recente verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, zijn natuurdata (2013-2018) van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP) geraadpleegd. Hierbij wordt nagegaan of er in de periode 2013-2018 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Hierbij wordt een cirkel rondom het

plangebied gehanteerd met een straal van circa 2,5 kilometer. Waarnemingen van beschermde soorten binnen deze cirkel worden opgevraagd. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt tijdens het terreinbezoek een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Resultaat bureaustudie

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in de omgeving van het projectgebied (binnen een afstand van circa 2,5 kilometer) in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming. Tevens zijn vogelsoorten vermeld die op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" staan (LNV, 2009). De soorten zijn weergegeven in Tabel 6.1.

Tabel 6.1. Overzicht soortgroepen met waargenomen beschermde soorten: Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 (A/B) en soorten met een jaarrond beschermd nest (JRB), aangegeven met een 'X', in de directe omgeving van het plangebied (NDF, 2013-2018).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Stenuil	X		
Zoogdieren	Bever		X	
	Gewone dwergvleermuis		X	
	Gewone grootoorvleermuis		X	
	Laatvlieger		X	
	Ruige dwergvleermuis		X	
Reptielen	Geen waarnemingen			
Amfibieën	Kamsalamander		X	
	Poelkikker		X	
	Rugstreeppad		X	
Libellen	Rivierrombout		X	
Overige insecten en overige ongewervelden	Geen waarnemingen			
Vissen	Geen waarnemingen			
Planten	Geen waarnemingen			

6.2.2 Terreinbezoek

Om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en biotopen binnen het plangebied en in de directe omgeving, is een verkennend terreinbezoek uitgevoerd. Op 14 februari is vanaf circa 15:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Anteagroup bij onbewolkt weer met een temperatuur van circa 4°C. Tijdens het terreinbezoek is de locatie te voet belopen.

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten binnen het plangebied.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest

Zoals eerder aangegeven is er een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd is en waarbij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

In het plangebied zijn geen grote nesten of sporen van nesten aangetroffen die toegewezen kunnen worden aan vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De aanwezige hal herbergt geen gaten of holen die dienst kunnen doen als nestlocatie van gebouwbewonende soorten als huismus of kerk- en steenuil. De hal betreft enkelvoudige wanden en dakbedekking zonder ondersteunend plaatmateriaal of ruimtes waar de vogels hun nest kunnen bouwen. Er zijn tevens geen veren of overige sporen aangetroffen. Daarnaast is er sprake van verstoring door de reguliere bedrijfsvoering. In de aangrenzende bomen zijn tevens geen grote horsten aangetroffen die mogelijk toebehoren aan roofvogelsoorten zoals de buizerd. Om voorgaande aspecten worden jaarrond beschermde nesten niet verwacht binnen het plangebied.

Naast Categorie 1 tot en met 4-soorten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op de locatie niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5-vogelsoorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Er is in de bomen geen nest aanwezig en in de nabijheid van de locatie (in het voormalige grasland) is bovendien vergelijkbaar geschikt biotoop aanwezig, dus de locatie is in dat opzicht niet uniek in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Algemeen voorkomende broedvogels

In de bomen van de nabije bosschage en in de bomen langs de Waal kunnen (algemeen voorkomende) broedvogels tot broeden komen. Ook kunnen in de huidige lasloods duiven (stads- en mogelijk houtduiven) tot broeden komen. Deze zijn eerder binnen in de loods waargenomen (pers. comm. Initiatiefnemer). Het nabij gelegen gebied is vergraven ten behoeve van het zandwinproject en biedt in de huidige situatie geen geschikt broedbiotoop voor vogels.

Zoogdieren

Landzoogdieren

Uit de bureaustudie komt naar voren dat de bever in de nabijheid van het plangebied is waargenomen. De bever is een typische soort van het rivierenlandschap en vindt zijn ideale biotoop nabij zachthoutoobossen in de uiterwaarden. In het plangebied is dit biotoop niet aanwezig. Ook zijn nabij of in het plangebied geen sporen van de soort aangetroffen en is een burcht niet aanwezig. Om deze reden wordt geconcludeerd dat binnen het plangebied geen essentieel leefgebied aanwezig is van de bever.

Ook overige landzoogdieren worden niet in het plangebied verwacht door het afwezig zijn van geschikt biotoop. De soorten zijn tevens niet in de omgeving van het plangebied waargenomen en ingevoerd. Bovendien is er in het plangebied sprake van verstoring door de bedrijfsactiviteiten en is het aangrenzende terrein vergraven. Vanwege deze aspecten is essentieel leefgebied van beschermde landzoogdieren niet aanwezig in het plangebied.

Vleermuizen

Vleermuizen kunnen zowel in gebouwen als bomen (beschermde) verblijfplaatsen hebben. Binnen het plangebied behelst de lasloods geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. De muren zijn enkelvoudig – er is geen spouwmuur aanwezig – en de dakbedekking heeft geen ondersteuning

waardoor er geen ruimtes ontstaan waarachter of waarin vleermuizen kunnen wegkruipen. Om deze reden zijn verblijfplaatsen in het gebouw onwaarschijnlijk. Ook in de aangrenzende bomenrij zijn geen gaten of hollen aangetroffen die voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen kunnen bieden. In de bomen zijn beschermde vleermuisverblijfplaatsen uitgesloten.

De bomen en de houtwal kunnen voor vleermuizen dienst doen als foerageergebied. Dit vormt naar verwachting geen essentieel foerageergebied gezien de alternatieven in de omgeving (zowel ten zuiden van de dijk als de uiterwaarden zelf). De houtwal vormt een lijnvormig element in het landschap. Door alternatieven in de omgeving en de verwachte afwezigheid van verblijfplaatsen in de nabijheid, vormt deze houtwal geen essentiële vliegroute voor vleermuizen.

Amfibieën

Tijdens het terreinbezoek zijn geen (algemeen voorkomende of beschermde) amfibieën waargenomen binnen de locatie; dit is ook onwaarschijnlijk gezien de periode waarin het terreinbezoek is uitgevoerd. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen en kleinschalige waterpartijen in en nabij het plangebied, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde amfibiesoorten. In het nabijgelegen gebied aan de oostzijde zijn in het verleden ook geen (beschermde) amfibiesoorten aangetroffen of verwacht (RoyalHaskoning, 2011, NDFF 2013-2018). De kamsalamander en poelkikker zijn voornamelijk aangetroffen in de Afferdensche en Deestsche Waarden (hier is ook de rugstreeppad waargenomen), nabij landgoederen en in bosvijvers in Hoek en Winsen. Om deze reden en omdat de locatie van het werkgebied in natuurlijk biotoop relatief beperkt is, worden beschermde amfibieën en/of essentieel leefgebied van deze soorten hier niet verwacht.

Reptielen

Tijdens het terreinbezoek zijn geen reptielen waargenomen; dit is ook onwaarschijnlijk gezien de periode waarin het terreinbezoek is uitgevoerd. Door de plaatselijke verstoring en door de afwezigheid van specifieke biotopen in en nabij het plangebied, is het plangebied ook niet geschikt voor biotoop-kritische beschermde reptielsoorten. Deze zijn uitgesloten van het plangebied.

Libellen

De rivierrombout is in de omgeving van het plangebied waargenomen (circa op een afstand van 1 kilometer). In Nederland wordt de rivierrombout vooral langs grote rivieren aangetroffen. Sinds 1996 werden larvenhuidjes voornamelijk gevonden op zandstrandjes tussen kribben langs de Waal. Imago's werden gevonden in de ruigtevegetaties in de directe nabijheid van de rivier. In de genormaliseerde rivieren wordt larvenhabitat voornamelijk tussen kribben aangetroffen. Waar zich achter de stromingsluwe delen van de kribben zand ophoopt ontstaan strandjes waar de meeste larvenhuidjes worden gevonden. De meeste larvenhuidjes worden langs de traagstromende trajecten gevonden (bron: De Vlinderstichting.nl). Dit biotoop is in de nabijheid van het plangebied aanwezig, echter in beperkte mate gezien de huidige werkzaamheden ten behoeve van het zandwinproject Geertjesgolf. Binnen het plangebied is door het ontbreken van zandstrandjes met aangrenzende ruigte geen sprake van een dergelijk specifiek en essentieel biotoop van de rivierrombout.

Vissen

Binnen het plangebied is geen water aanwezig. Hierdoor zijn beschermde vissoorten uitgesloten van het plangebied.

Flora

Binnen het plangebied is met name sprake van grasvegetatie, enkele bomen en aan de randen – tussen de bomen – overstromingsmateriaal en afval. Hier zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen (ook onwaarschijnlijk gezien de winterperiode) en deze worden hier ook niet verwacht gezien het voedselrijke en de dynamische (onstabiele) omstandigheden. Tevens zijn in de omgeving van het plangebied geen beschermde plantensoorten waargenomen en ingevoerd.

6.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat soorten die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming (mogelijk) voor kunnen komen binnen het plangebied en hier een essentieel leefgebied (kunnen) hebben (zie Tabel 6.2). In paragraaf 6.3 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 6.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied.

Soort-groep	Soort	Beschermings-regime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogels	Broedvogels	Artikel 3.1 /artikel 3.5	Ja	Aangrenzende bomen en huidige lasloods kunnen dienen als geschikte broedlocatie.

6.3 Effectbeoordeling soorten

De effecten op beschermde soorten als gevolg van het toekomstige werkzaamheden, worden per soortgroep getoetst. Enkel de soortgroep in Tabel 6.2 zijn relevant bevonden voor voorliggend projectgebied. Derhalve wordt enkel op deze soortgroepen ingegaan:

- Vogels (broedvogels).

Op overige soortgroepen zijn geen effecten aan de orde.

De focus bij de effectbeschrijving ligt op de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg van de loods. Na afloop van de werkzaamheden betreft het een dichte loods waar in vergelijking met de huidige situatie geen wezenlijk onderscheidende storingsfactoren vrijkomen. Randvoorwaarden en kaders worden meegegeven waar bij de werkzaamheden aan voldaan moet worden.

6.3.1 Vogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de werkzaamheden die aantasting van het nest en/of verstoring van de vogels kunnen veroorzaken, niet uit te voeren in de broedtijd (de piek loopt circa van maart tot en met juli²) en daarbuiten indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Een vernietiging of aantasting van een in gebruik zijnde nest is in overtreding met de Wet natuurbescherming.

Gezien de verwachting dat duiven mogelijk tot broeden kunnen komen in de gebouwen en overige soorten in de houtwal is het in het kader van de zorgplicht van belang dat werkzaamheden die invloed hebben op het broedbiotoop buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt.

Mocht het bovenstaande niet mogelijk zijn en er wordt gewerkt in het broedseizoen dan dient het plangebied voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied of de directe omgeving wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden ter plaatse uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

² Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

Naast het bovenstaande is het tevens van belang om het plangebied tijdens de werkzaamheden ongeschikt te houden voor broedvogels. Dit kan gedaan worden door geen geschikte broedbiotopen te creëren of toegankelijk te maken, voorafgaand aan het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor continue verstoring plaatsvindt zodat de vogels uitwijken, en door te voorkomen dat er een rustperiode ontstaat in het broedseizoen en er continu doorgewerkt wordt.

6.4 Conclusie soortbescherming

Het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek naar aanwezige beschermde soorten in het plangebied, is dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat hier om broedvogels. Het is van belang dat de nesten van broedvogels als gevolg van de werkzaamheden niet in functionaliteit worden aangetast. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

7 Conclusies en advies

Ravestein Beheer B.V. is voornemens om de komende jaren de hellingloods van het bedrijf uit te breiden naar de oostzijde van de scheepswerf. Ten behoeve van deze uitbreiding wordt de bestaande lashed geamoveerd. Voorliggende Natuurtoetsing vormt één van de benodigde onderzoeken ten behoeve van dit voornemen. Onderzocht is of het voornemen effect heeft op beschermde soorten en/of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming; Wnb en Natuurnetwerk Nederland). Onderstaand zijn de conclusies gepresenteerd van voorliggende toetsing.

Als algemene conclusie geldt dat op de locatie van de uitbreiding in de huidige situatie geen hoogwaardige natuurwaarden aanwezig zijn en dat wezenlijke effecten als gevolg van indirecte effecten niet optreden. Echter vindt er wel ruimtebeslag plaats op het Gelders Natuurnetwerk en het Natura 2000-gebied Rijntakken (direct effect) waardoor afstemming met het bevoegd gezag aan de orde is.

7.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming)

Het voornemen voor de bouw van de hellingloods grenst aan het Natura 2000-gebied Rijntakken. In de directe omgeving ligt van de toekomstige loods ligt alleen Vogelrichtlijngebied. Effecten op habitattypen en –soorten zijn uit te sluiten.. Als gevolg van de werkzaamheden ter plaatse treden enkele storingsfactoren op (zoals verlichting, een geluidstoename en aanwezigheid van mensen en materieel). Op basis van de analyse in dit document kan echter geconcludeerd worden dat de werkzaamheden en het gebruik van de loods niet leiden tot een aantasting of belemmering van de instandhoudingsdoelstellingen die gelden voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Het betreffen tijdelijke werkzaamheden in een relatief klein gebied en de loods zelf heeft een afschermdende werking. De storingsfactoren die optreden reiken echter niet zo ver en/of zijn niet wezenlijk verschillend van de huidige situatie zodat dat de aanwezige vogels hier effecten van ondervinden. Bepalend voor de actuele situatie is de aanleg en het gebruik van de Voorhaven die in het aangrenzende gebied wordt gerealiseerd.

Concluderend kan gesteld worden dat (significant) negatieve effecten niet verwacht worden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied. Randvoorwaarden voor de uitvoering zijn niet aan de orde. Wel vindt ruimtebeslag plaats in het Natura 2000-gebied. Hiervoor geldt – gezien de werkzaamheden en de ingreep in het Natura 2000-gebied – dat geadviseerd wordt om een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel gebiedsbescherming) aan te vragen.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

In het kader van de toetsing binnen het beleid van het Natuurnetwerk Nederland (Gelders Natuurnetwerk) is een analyse gemaakt of de werkzaamheden en het gebruik van de loods een significant negatief effect veroorzaken op de wezenlijke kenmerken en waarden in het Gelders Natuurnetwerk. Op basis van de analyse is gebleken dat er geen indirecte effecten zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Gelders Natuurnetwerk. Dit gezien de afwezigheid van natuurbeheertypen ter plaatse, de reeds aanwezige verstoring door de huidige werkzaamheden ten behoeve van het zandwinproject Geertjesgolf en aangezien het tijdelijke werkzaamheden in een relatief klein gebied betreffen en de loods zelf een afschermdende werking heeft. De natuurbeheertypen van het GNN alsook onder meer de samenhang, omvang en kwaliteit worden niet wezenlijk aangetast door het voornemen. Er is echter wel sprake van een oppervlakteverlies (circa 37 m²) door de plaatsing van de hal in GNN-gebied. Ook al zijn er geen hoogwaardige

natuurwaarden aanwezig, resulteert het voornemen wel in een direct effect op het GNN (ruimtebeslag). Hiervoor geldt onder voorwaarden een herbegrenzing en dient het voornemen voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag – de provincie Gelderland.

7.3 Soortenbescherming (Wet natuurbescherming)

Het resultaat van het bureauonderzoek en het terreinbezoek naar aanwezige beschermde soorten binnen het plangebied en de invloedzone, is dat er vanuit de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming) beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn. Het gaat hier om broedvogels. Het is van belang dat nesten van broedvogels als gevolg van de werkzaamheden niet in functionaliteit worden aangetast. Mocht dit aan de orde zijn (bijv. door kap vegetatie of sloop lasloods) dan is dit in overtreding met de Wet natuurbescherming. De hieruit volgende randvoorwaarden zijn in paragraaf 6.3.1 weergegeven. Indien rekening gehouden wordt met broedvogels door de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren, vormt de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten) geen belemmering voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

8 Bronnen

Provincie Gelderland, 2013. Besluit Natuurbeschermingswet 1998 van Gedeputeerde Staten van Gelderland (26 september 2013, zaaknummer 2012-001347); Voorhaven met ontsluitingsweg in de Winssense Uiterwaard te Deest.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren

Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2015. Natura 2000 Beheerplan Deltawateren 2016-2022 Westerschelde & Saeftinghe. Juni 2016.

Ministerie van Economische zaken, 2012. Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe.

Royal Haskoning, 2011. Natuurtoets Voorhaven,Deest; incl. ontsluitingsweg Hoekgraaf. Definitief rapport, versie 30 augustus 2011.

Overig:

NDFF, 2013-2018

Kaarten database Provincie Gelderland

AERIUS Calculator

Ministerie van Economische Zaken – effectenindicator

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel C en D van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Vogels die vallen onder artikel 3.5 (Bern bijlage II, Bonn bijlage I) én in Nederland broeden.

Info tabel: Ingekorte lijst van de vogelsoorten van de Conventie van Bern bijlage II. Deze lijst is ingekort door alleen die vogels op te nemen die volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Nederlandse Fauna serie deel 5 uit 2002) en de Avifauna van Limburg (uit 2006) in Nederland broeden. Dwaalgasten en overwinteraars zijn derhalve niet vermeld.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Vogels	Appelvink	Grote bonte specht	Purperreiger
	Baardman	Grote gele kwikstaart	Putter
	Beflijster	Grote karekiet	Ransuil
	Bergeend	Grote stern	Rietgors
	Bergfluitier	Grote zilverreiger	Rietzanger
	Bijeneter	Havik	Rode wouw
	Blauwborst	Heggenmus	Roerdomp
	Blauwe kiekendief	Hop	Roodborst
	Boerenzwaluw	Huiszwaluw	Roodborsttapuit
	Bontbekplevier	IJsvogel	Roodhalsfuut
	Bonte strandloper	Kerkuil	Rouwkwikstaart
	Bonte vliegenvanger	Klapekster	Sijs
	Boomklever	Klein waterhoen	Slangenarend
	Boomkruiper	Kleine barmsijs	Slechtvalk
	Boompieper	Kleine bonte specht	Smelleken
	Boomvalk	Kleine karekiet	Snor
	Bosrietzanger	Kleine plevier	Sperwer
	Bosruiter	Kleine zilverreiger	Spotvogel
	Bosuil	Kleinst waterhoen	Sprinkhaanzanger
	Braamsluiper	Kluut	Stenuil
	Brandgans	Kneu	Steltkluut
	Bruine kiekendief	Koereiger	Strandplevier
	Buizerd	Koolmees	Taigaboomkruiper
	Casarca	Kortsnavelboomkruiper	Tapuit
	Cetti's zanger	Kraanvogel	Tijftjaf
	Draaihals	Krekelzanger	Torenavalk
	Duinpieper	Kruisbek	Tuinfluitier
	Dwergmeeuw	Kuifmees	Velduil
	Dwergstern	Kwak	Visarend
	Engelse kwikstaart	Kwartelkoning	Visdief
	Europese kanarie	Lepelaar	Vuurgoudhaan
	Fitis	Matkop	Wespendief
	Fluitier	Middelste bonte specht	Wielewaal
	Geelgors	Nachtegaal	Winterkoning
	Gekraagde roodstaart	Nachtzwaluw	Witbandkruisbek
	Gele kwikstaart	Noordse stern	Witte kwikstaart
	Geoorde fuut	Oehoe	Witwangstern
	Glanskop	Oeverloper	Woudaap
	Goudhaan	Oeverpieper	Zeearend
	Grasmus	Oeverzwaluw	Zwarte mees
	Graspieper	Ooievaar	Zwarte ooievaar
	Graszanger	Orpheusspotvogel	Zwarte roodstaart
	Grauwe kiekendief	Paapje	Zwarte specht
	Grauwe klauwier	Pestvogel	Zwarte stern
	Grauwe vliegenvanger	Pimpelmees	Zwarte wouw
	Griel	Poelruiter	Zwartkop
	Groene specht	Porseleinhoen	Zwartkopmeeuw
Groenling			

Tabel B. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreepad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimpernelblauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestart
	pimpernelblauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
	Kevers		brede geelrandwaterroofkever
gestreepte waterroofkever			kleine dwergvleermuis
juchtleerkever			kleine hoefijzerneus
vermiljoenkever			laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout	watervleermuis	
	sierlijke witsnuitlibel	gewone dwergvleermuis	
Nachtvlinders	tennisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis bruinvis dwergpotvis
	gladde slang		gestreepte dolfijn
	muurhagedis		gewone dolfijn
	zandhagedis		gewone spitsdolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		grijze dolfijn
	tonghaarmuts		kleine zwaardwalvis
	kleine vlotvaren		narwal
Vissen	steur		orka
	houting		tuimelaar
Weekdieren	bataafse stroommossel		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
	platte schijfhoren		noordse vinvis, potvis
Zaadplanten	liggende raket		butskop
	drijvende waterweegbree		dwergvinvis
	groenknolorchis		griend,
	kruiend moerasscherm		spitsdolfijn van gray
	zomerschroeforchis		witte dolfijn

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimpernelblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimpernelblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
Veenhooibeestje	Molmuis		
Veldparelmoervlinder	Ondergrondse woelmuis*		
Zilveren maan	Ree*		
Reptielen	Adder	Rosse woelmuis*	
	Hazelworm	Steenmarter	
	Levendbarende hagedis	Tweekleurige bosspitsmuis*	
	Ringslang	Veldmuis*	
Libellen	Beekkrombout	Veldspitsmuis*	
	Bosbeekjuffer	Vos*	
	Donkere waterjuffer	Waterspitsmuis	
	Gevlekte glanslibel	Wezel**	
	Gewone bronlibel	Wild zwijn	
	Hoogveenglanslibel	Woelrat*	
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer	Vliegend hert	
		Kevers	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn.

Tabel D. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groene nachtorchis	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groensteel	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Groot spiegelklokje	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote bosaardbei	Ruw parelzaad
	Berggamander	Grote leeuwenklauw	Scherpkruid
	Bergnatchorchis	Honingorchis	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalkboterbloem	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Kalketrip	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karthuizeranjer	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Karwijselie	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine ereprijs	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine Schorseneer	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kleine wolfsmelk	Tengere distel
	Breed wollegras	Kluwenklokje	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knollathyrus	Trosgamander
	Dennenorchis	Knolspirea	Veenbloembies
	Dreps	Korensla	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kranskarwij	Vroege ereprijs
	Franjgentiaan	Kruiptijm	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Lange zonedauw	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Liggende ereprijs	Wilde weit
	Getande veldsla	Moeragamander	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Muurbloem	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naakte lathyrus	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Naaldenkervel	Zweedse kornoelje
		Pijlscheefkalk	

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g	

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

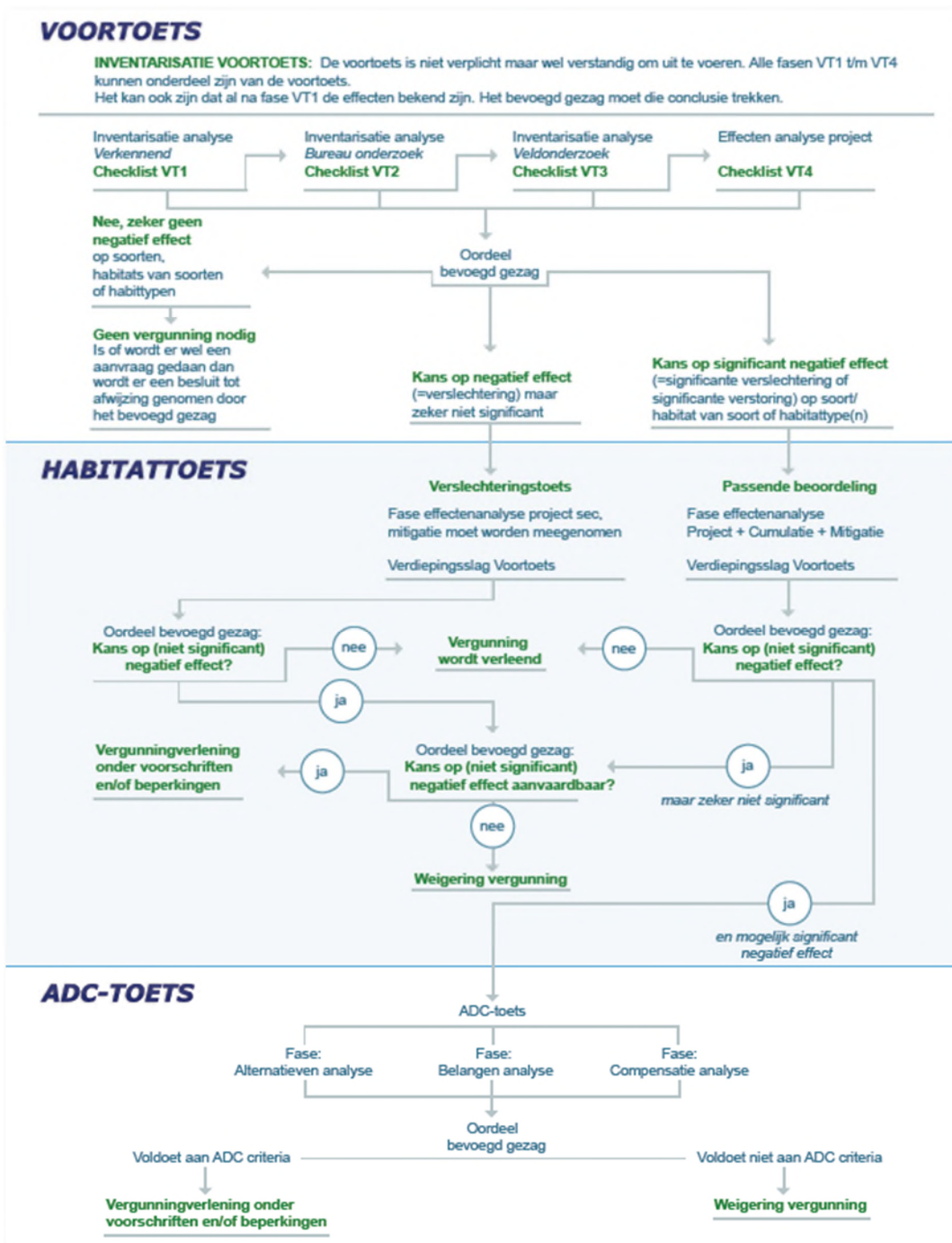
In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

Bijlage 2: Definities storingsfactoren

Ministerie van EZ, 2015

Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)

Oppervlakteverlies leidt tot een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied van soorten en/of habitattypen. Door versnippering kunnen verschillende gebieden geïsoleerd van elkaar komen te liggen, waardoor ze onbereikbaar worden of hun functie verliezen.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)(3 en 4)

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofdioxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verzoeting (5)

Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.

Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

Verziltning (6)

Verziltning betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verziltning over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Als gevolg van verziltning verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werk weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

Verontreiniging (7)

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het gaat hier onder andere over organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex en kunnen zich pas vele jaren later manifesteren. Vrijwel alle soorten habitattypen reageren op verontreiniging (bron: effectenindicator EZ).

Verdroging (8)

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting (9)

Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering stroomsnelheid (10)

Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie (11)

De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat (12)

Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuing.

Verstoring door geluid (13)

Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continue geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door licht (14)

Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's.

Met name schemer- en nachttactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer et al., 2005).

Verstoring door trilling (15)

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Verstoring door optische effecten (16)

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten (17)

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

Verandering in populatiedynamiek (18)

De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als 'gevoelig' gescoord.

Bewuste verandering soortensamenstelling (19)

Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.

Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (06) 20 60 69 20
E. michel.braad@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.